

حضرت محمد ﷺ و خدیجہ

تألیف:

احمد صادق اردستانی

انتشارات فجر قرآن

تابستان ۱۳۸۵

صادقی اردستانی، احمد، ۱۳۲۳.

حضرت محمد ﷺ و خدیجه / مؤلف: احمد صادقی اردستانی - قم: فجر قرآن کریم، ۱۳۸۴.
۱۷۶ ص.

ISBN 964-93825-7-7: ۱۰۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. محمد ﷺ، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. - سرگذشت‌نامه ۲. خدیجه ، خدیجه ، ۶۸ - ۳ قبل از هجرت. الف. عنوان.

۲۹۷/۹۳

BP۲۲/۹/ص ۱۵

۴۰۸۸۶ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

حضرت محمد ﷺ و خدیجه

ناشر: انتشارات فجر قرآن
قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال
تیراژ: ۳۰۰۰

مؤلف: احمد صادقی اردستانی
نوبت چاپ: اول / تابستان ۱۳۸۵
چاپ: چاپخانه پاسدار اسلام

قم - انتشارات فجر قرآن - تلفن: ۷۷۳۲۹۴۴

«کلیه حقوق محفوظ است»

ISBN 964-93825-7-7

شابک: ۷ - ۷ - ۹۳۸۲۵ - ۹۶۴

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۲۰	۱- میلاد نور
۲۱	هجوم فیل سواران
۲۲	تدبیر ابوطالب
۲۵	دفاع آسمانی
۲۷	مولود مبارک
۲۹	۱. تحویل در وضع جهان
۳۰	۲. پدر محمد ﷺ
۳۱	۳. مادر پیامبر ﷺ
۳۱	۴. سرپرستان فداکار
۳۳	۵. روزگار شبانی
۳۴	مشعل جاویدان

- ۳۸ ۲- خدیجه؛ همسر پیغمبر ﷺ
- ۴۱ ازدواج با پیامبر ﷺ
- ۴۸ تاریخ ازدواج
- ۴۹ در آغوش اسلام
- ۵۰ شریک سختی‌ها
- ۵۴ در محاصره اقتصادی
- ۵۷ ثروت خدیجه ﷺ و شمشیر علی علیه السلام
- ۶۱ فرزندان خدیجه علیها السلام
- ۶۴ وفات خدیجه علیها السلام
- ۶۹ از نظر بزرگان و دانشمندان
- ۷۶ ۳- در هنگامه بعثت
- ۷۸ ۱. روزگار کودکی
- ۷۹ ۲. در هفده سالگی
- ۸۲ ۳. در بیست سالگی
- ۸۴ ۴. در بیست و پنج سالگی
- ۸۵ ۵. در سی و پنج سالگی
- ۸۸ ۶. در چهل سالگی
- ۹۴ ۴- هجرت پیامبر ﷺ
- ۹۶ شدت شکنجه‌ها
- ۹۸ هجرت یاران
- ۹۹ سفر به طائف

۱۰۱	داستان معراج
۱۰۲	اقدام جدید
۱۰۴	بیعت انصار
۱۰۷	بیعت دوم
۱۱۰	هجرت به مدینه
۱۱۶	۵- اصول اخلاقی جامعه اسلامی
۱۱۹	ورقی از تاریخ
۱۲۱	الف: محبت
۱۲۳	ب: غنای نفس
۱۲۴	ج: ایثار و دیگر خواهی
۱۲۷	د: مهار حرص شدید
۱۳۴	عربا جرعه غدیر
۱۳۵	آهنگ حرکت
۱۳۵	بر تربت مادر
۱۳۷	در مکه
۱۳۸	سخنرانی در عرفات
۱۴۰	وداع با کعبه
۱۴۲	بر کرانه غدیر
۱۴۴	جانشینی علی علیه السلام

۱۲۸	۷- به سوی رفیق اعلا
۱۴۹	سفیران و نامه‌ها
۱۵۱	هیأت‌های نمایندگی
۱۵۲	دو سال قبل از وفات
۱۵۴	وصیت
۱۵۸	در بستر بیماری
۱۶۱	به سوی مسجد
۱۶۳	داستان «عصای مُمَشُوق»
۱۶۵	غسل و نماز
۱۶۸	آخرین سخن
۱۷۲	پایان
۱۷۳	منابع و مدارک کتاب
۱۷۵	آثار دیگر مؤلف

مقدمه

گمان زیاد می رود، که خواننده عزیز این کتاب، درباره حضرت محمد ﷺ پیامبر بزرگوار اسلام، چند کتاب را مطالعه کرده باشد، اما توجه به این معنا هم لازم است، که از «پیامبر ﷺ» منظومه معروف «جبران خلیل جبران» تاکنون نزدیک به ۲۰ ترجمه به فارسی منتشر شده^۱ و از سال ۱۳۷۶ تاکنون ۱۵۱۷ عنوان کتاب، با موضوع حضرت محمد ﷺ به چاپ رسیده^۲ و از حدود قرن دوم هجرت تاکنون، بیش از ۱۱۴۲۷ کتاب، ویژه نامه و رساله به زبان فارسی، عربی، اردو و انگلیسی و ... درباره آن حضرت و مطالب و اشخاص مربوط به او نوشته شده^۳ و روی این حساب می توان گفت: در هر قرن

۱. روزنامه ایران، ۸۴/۲/۱۲، شماره ۳۱۲۰، ص ۲۴.

۲. روزنامه، ایران، ۸۴/۲/۱۱، شماره ۳۱۱۹، ص ۲۴.

۳. معجم ما کتب عن النبی ﷺ و آل البيت ﷺ ج ۴-۱، عبدالجبار الرفاعی.

حدود ۹۰ کتاب، و در هر سال حدود «۹ اثر» درباره آن نازنین به رشته تحریر درآمده است.

بنابراین، به وجود آوردن این همه آثار، از سویی عظمت شخصیت درخشان حضرت پیامبر ﷺ را اعلام می دارد، و از سوی دیگر احساس مسؤولیت دانشمندان اهل قلم مسلمان و دیگران و نیز نیاز خوانندگانی که در جست و جوی شناختن زوایای زندگی آن حضرت و همسر فداکار او «خدیجه کبری ؓ» بوده اند، روشن می گرداند. اما با این همه آثار پدید آمده، باید اعتراف کرد - به خصوص به مقتضای زمان - هنوز هم برای بررسی و مطالعه ابعاد مختلف شخصیت رسول گرامی اسلام، جای کار و کنکاش زیادی وجود دارد، و به همین دلیل کتاب «محمد ﷺ و خدیجه ؓ» که در سال ۱۳۷۴ سه بخش آن در جراید کثیر الانتشار منتشر گردیده^۱ با اصلاحات و اضافات فراوان، تقدیم خوانندگان ارجمند می گردد.

این نکته را هم باید توجه داشت، که این کتاب در عین خلاصه بودن، نکات تازه و آموزنده ای را به خصوص برای جوانان روشن می سازد، و در شرایط کنونی جامعه اسلامی می تواند در بسیاری از مراحل زندگی برای آنان، راهنما و راهگشا باشد.

اما این که «مقتضای زمان» را مطرح کردیم و مطالعه این گونه آثار را ضروری شمردیم، بدین جهت است که امروز در پرتو «انقلاب اسلامی در ایران» در نقاط مختلفی از غرب و شرق جهان، مسئله اسلامیّت و موج پیروی از پیامبر اسلام، اوج تازه‌ای یافته است و ما مسلمانان با مطالعه آثار جدید باید بیش از پیش خود را مجهّز و آراسته ساخته، تا به عنوان جلودار این کاروان عظیم، به حرکت تعالی بخش خود استمرار بخشیم.

وضع امروز اسلام

درباره موج و اوج اسلامیّت در جهان کنونی، مطالعه برخی از اخبار و آثار جرائد، ما را با چشم انداز تازه و احساس مسؤولیت بیشتری آشنا می‌سازد، که چند نمونه آن را مورد ملاحظه قرار می‌دهیم:

• روزنامه «ساندی تایمز» چاپ «لندن» سال ۱۹۹۲

میلادی، که از گرویدن حدود ۱۰ هزار زن انگلیسی به اسلام گزارش می‌دهد، نظر آنان را این گونه بیان می‌کند که: جایگاه زن در اسلام، عدالت این دین، مشخص کردن حقوق، وظایف واجب و شیوه ارتباط زن و مرد، از مهم‌ترین عواملی هستند، که زنان «بریتانیایی» را به خود جذب کرده است.^۱

• روزنامه «لوموند» چاپ فرانسه، طی مقاله‌ای در شماره جدید خود، با بررسی وضع مسلمانان در آلمان و مقایسه آن با کشور فرانسه، می‌نویسد: اسلام در آلمان به صورت سومین دین بعد از پروتستان و کاتولیک، درآمده و بر عکس فرانسه، عدم وجود تعصبهای ضد دینی در میان مسئولین آلمانی، اجازه داده تا اسلام حتی در مدارس برخی از ایالت‌های آلمان تدریس شود، و اکنون مسئله به رسمیت شناختن اسلام، به عنوان مذهب رسمی در آلمان مطرح است.^۱

در خبر دیگری، که تعداد مسلمانان آلمان را ۳ میلیون نفر اعلام می‌کند، از کمک مالی گرفتن آنان از کشورهای اسلامی، برای تأسیس یک مرکز بزرگ اسلامی، برای انجام فرایض دینی آنان گزارش می‌دهد.^۲

• خبرگزاری دیگری، مسلمانان مقیم فرانسه را ۵ میلیون نفر می‌شمارد^۳ که ۳۰۰ هزار نفر آنان فرانسوی الاصل هستند، و به اعتراف مجله فرانسوی «اسپرس» که اسلام را دومین دین آن کشور می‌شمارد، می‌نویسد: تعداد انجمنهای

۱. نشریه ری، ۱۸ اسفند ۱۳۷۳، شماره ۷۸، ص ۷.

۲. ویژه نامه روزنامه اطلاعات، بهمن ۱۳۷۳، ص ۴.

۳. روزنامه کیهان، ۲ اردیبهشت ۱۳۷۴، ص ۱۲.

اسلامی در فرانسه، از ۱۰۵۰ مورد در سال ۱۳۷۰، به ۲۰۰۰ مورد در سال ۱۳۷۳ افزایش یافته، و مجله فرانسوی «لوپوئن» تعداد مساجد موجود در آن کشور را از ۲۳ مسجد در سال ۱۳۴۹، به بیش از ۹۰۰ مسجد در حال حاضر گزارش کرده، و پیروزی انقلاب اسلامی ایران، بیشترین سهم را در این افزایش به عهده داشته است، و هم اکنون مسلمانان با کمبود مسجد و امام جماعت در فرانسه مواجه هستند.^۱

• هفته نامه «رادیانس» چاپ «دهلی نو» در شماره اخیر خود پیش بینی کرده است: اگر روند کنونی گرایش به اسلام در آمریکا، ادامه یابد تا پایان قرن حاضر تعداد مسلمانان در آن کشور نسبت به یهودیان پیشی گرفته، و اسلام به دومین دین عمده در آمریکا تبدیل خواهد شد. بر اساس این گزارش، ۴۰ درصد از جمعیت ۵ میلیونی مسلمانان در ایالات متحده آمریکا، جدیداً به اسلام گرویده اند.^۲

• خبرگزاری فوانسه گزارش داد: از زمان خروج اعراب از «اسپانیا» در سال ۱۴۹۱ میلادی، دیگر صدای اذان بگوش نرسیده بود، اما در چهارچوب جشن های ملی محل «پانرنا»

۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۴ تیر ماه ۱۳۷۴، شماره ۴۶۴۵، ص ۱۴.

۲. روزنامه رسالت، ۲۲ خرداد ۱۳۷۳، شماره ۲۴۴۵، ص ۳.

که در حومه شهر «والنسیا» در جنوب شرقی «اسپانیا» قرار دارد، پس از ۵۰۰ سال، بار دیگر صدای اذان شنیده می‌شود.^۱

• «الکساندر ایگناتیکو» یکی از دانشمندان مشهور «روسیه»

و عضو «بنیاد گورباچف» پس از خداستیزی و فروپاشی «کمونیسم» در «روسیه» اعلام کرد: اگر مسکو روابط خود را با جهان اسلام تحکیم نبخشد، محکوم به فنا خواهد بود.^۲

• آژانس خبری اسلامی «اِینا» طی گزارشی بخاطر نشان

کرد: اقلیت‌های مسلمان، که خارج از ۵/۲ کشور اسلامی به سر می‌برند، ۳۸۹ میلیون نفر می‌باشند و در سال ۲۰۰۰ که جمعیت جهان به شش میلیارد نفر خواهد رسید، جمعیت مسلمانان نیز به ۲۳/۲ درصد جمعیت کل جهان ۱/۶۱۱ میلیارد نفر خواهد بود.^۳

نگاهی به گذشته

با توجه به آمار و ارقامی که از وضع اسلام و مسلمانان در جهان کنونی مطالعه کردیم، نگاهی به گذشته این آئین مقدس و بنیانگذار عظیم‌الشان آن، حضرت محمد ﷺ از طرفی برای ما افتخار آمیز و از سوی دیگر، بیشتر مسؤولیت آفرین خواهد بود.

۱. روزنامه کیهان، ۲۹ مرداد ۱۳۷۴، شماره ۱۵۳۲۳، ص ۱۵.

۲. روزنامه کیهان، ۲۵ آبان ۱۳۷۳، شماره ۱۵۲۱۱، ص ۲۰.

۳. روزنامه کیهان، اول اسفند ۱۳۷۳، شماره ۱۵۲۸۸، ص ۷.

چنانکه می‌دانیم، پیامبر ﷺ از سوی خداوند، آیین اسلام را یک تنه آغاز کرد، پس از چند روز علی علیه السلام و خدیجه علیها السلام به او پیوستند، و در زیر این آسمان کبود، در کنار خانه کعبه تا مدتی آن حضرت فقط دو یاور داشت و سه نفری به نماز می‌ایستادند و با تحمل زجرهای فراوان، اطاعت و عبادت خداوند را انجام می‌دادند.

اما بر اثر عشق و ایمان، تلاش، مقاومت و فداکاری آنان، یاران و پیروان، افزایش یافتند و چنین گسترش و عظمتی که مطالعه کردیم به وجود آمد و طبق وعده قرآن کریم، اسلام آئین جهانی خواهد شد.^۱ این پیشرفت و پیروزی و عزت و عظمت را، به طور کلی معلول دو عامل «ایمان» و «عمل» باید دانست، که قرآن کریم بارها روی آن تکیه کرده است و پیامبر ﷺ و مسلمانان هم آن روز، در همه صحنه‌های زندگی «شعار» را با «شعور»، «سخن» را با «عمل»، «اندیشه» را با «رفتار» و «ادعا» را با «کردار» شکل می‌بخشیدند و موانع را با هوشیاری و خدایی از جلو راه پیشرفت بر می‌داشتند.

یعنی اگر قرار بود به قدرت علم و دانش مجهز شوند، در مسجد و هر جا فرصت می‌یافتند، محفل بحث و درس تشکیل می‌دادند.^۲ اگر می‌بایست «مسجد قبا» و «مسجد مدینه» ساخته شود، سنگ و گل به

۱. سوره فتح، آیه ۲۸.

۲. منیة المرید فی آداب المفید و المستفید، ص ۲۶.

دوش می کشیدند^۱ و با یک وجدان اخلاقی، انضباط کاری، تعهد عملی و بسیج عمومی، طی چند روز مسجد را تأسیس می نمودند.

اگر در سال پنجم هجرت «احزاب» و گروههای گوناگون ضد اسلام، مدینه پایگاه اسلام را به محاصره در آوردند، رسول خدا ﷺ و علی علیه السلام و عمار یاسر و سایر مسلمانان فداکار، با ابتکار «سلمان» کلنگ و ابزار به دست می گرفتند و با حفر «خندق» به حدود ۵ متر عمق و ده متر عرض و طول پنج کیلومتر و نیم، در مدت شش روز، توانستند اسلام و پیامبر و پایگاه دین را از خطر نابودی مصون دارند.^۲

«توماس کارلایل» فیلسوف و نویسنده معروف انگلیسی، درباره ویژگی های روحی رسول خدا ﷺ می نویسد: این فرزند صحرا با قلبی عمیق و چشمانی سیاه و نافذ و با روح اجتماعی وسیع و پردامنه ای، همه نوع افکاری را با خود همراه داشت، غیر از جاه طلبی، او روحی عمیق و آرام داشت، او از کسانی بود که جز با شور و عشق و حرارت سرو کاری ندارند، او از کسانی بود که طبیعت، آن ها را مخلص و صمیمی قرار داده است ... کلام چنین مردی، صدایی است مستقیم از قلب طبیعت، مردم باید به آن گوش دهند و اگر به چنین کلامی گوش ندهند، به هیچ ندایی نباید اعتنا کنند...^۳

۱. تاریخ الامم و الملوک ج ۲ ص ۲۵۵۶، بحار الانوار، ج ۱۹، ص ۱۱۲.

۲. همان.

۳. عنر تقصیر به پیشگاه محمد و قرآن، ص ۷۶.

آری، چنین ندایی که از سویدای دل بر می‌خاست، بر دل می‌نشست و در میان یاران و پیروان او، چنان ایمان، خداشناسی، تقوا، خدا ترسی و احساس مسؤولیت جوشان و همه جانبه ای به وجود آورده بود، که آن زن مسلمانی را هم که گوشه خانه می‌زیست، تحت تأثیر قرار داده و مطیع او گردانیده بود، تا درباره سرنوشت جامعه و حتی «بیت المال مسلمانان» خود را مطیع و مسؤول بداند.

در تاریخ می‌خوانیم: بعد از جنگ «حنین» که در شوال سال هشتم هجرت واقع شده بود، «عقیل بن ابی طالب» سوزنی را از جبهه جنگ به خانه آورد و برای خیاطی به «فاطمه دختر ولید به عتبه» و همسر خویش تحویل داد، اما در همان حال، جارچی در شهر اعلام می‌کند: هر کس سوزن و نخ خیاطی هم از غنائم جنگی به خانه برده، باید آن را به «بیت المال» بازگرداند، که فاطمه آن سوزن را هم به شوهر تحویل می‌دهد، تا به «بیت المال» برگرداند.^۱

آری، این گونه احساس مسؤولیت‌ها، وجدان‌های اخلاقی و انضباط‌های عملی را در سیره و شیوه زندگی پیامبر ﷺ و خدیجه رضی الله عنها و بسیاری از مردان و زنان صدر اسلام، فراوان می‌توان یافت و چنین آمیختگی «ایمانی» و «عملی»، آنان را به این پیشرفت و عظمت و ماندگاری رسانیده است، چنانکه مطالعه اینگونه آثار و

متابعت از آن بزرگواران، می تواند عزّت و شکوهمندی کنونی ما را افزون گرداند.

در پایان این مقدمه، توجه به دو نکته مهم هم بسیار ضروری است:

۱- مهم ترین رمز پیشرفت و پیروزی پیامبر ﷺ آن طور که قرآن کریم بیان داشته، ایمان آن حضرت و پیروان او به مکتب و مرام و ادعای خویش بوده^۱ که بر این اساس، با همه وجود، تلاش و فداکاری خویش را مبذول می داشته و به نتیجه رسیده اند.

۲- با استفاده از عقیده آگاهانه و تلاش برای دانایی و گسترش معارف اسلام، سیر جاودانه این آئین مقدس، پیوسته در اوج گیری و اعتلا و پیروزی بر همه مکاتب است.

چنانکه رسول خدا ﷺ فرموده: **الْإِسْلَامُ يَعْلُوا وَلَا يَعْلي عَلَيْهِ**^۲.
اسلام، اوج و اعتلا می گیرد و آئینی بر آن، برتری و غلبه نخواهد داشت.

احمد صادقی اردستانی

۹ آبان ۱۳۸۴ - ۲۶ رمضان ۱۴۲۶

۱. سوره بقره، آیه ۲۸۵.

۲. بحار الانوار، ج ۳۹، ص ۴۷.